

Bryssel den 1 oktober 2020
(OR. en)

11383/20

Interinstitutionella ärenden:
2020/0132(NLE)
2020/0030(NLE)

SOC 586
EMPL 425
ECOFIN 872
EDUC 345

NOT

från: Rådets generalsekretariat
till: Delegationerna

Föreg. dok. nr: 10927/20
Komm. dok. nr: 6418/20 - COM(2020) 70 final

Ärende: Förslag till RÅDETS BESLUT om riktlinjer för medlemsstaternas
sysselsättningspolitik

För delegationerna bifogas utkastet till förslag till rådets beslut om riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik, som färdigställdes av arbetsgruppen för sociala frågor vid mötet den 28 september 2020.

Ändringar i förhållande till den senaste versionen (dok. 10927/20) är markerade med **fetstil** och strykningar med [...].

Förslag till

RÅDETS BESLUT

om riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA BESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 148.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande²,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande³,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande⁴, och

¹ EUT C , , s. .

² EUT C , , s. .

³ EUT C , , s. .

⁴ EUT C , , s. .

av följande skäl:

- (1) Medlemsstaterna och unionen bör arbeta för att utveckla en samordnad sysselsättningsstrategi och särskilt för att främja en kvalificerad, utbildad och anpassningsbar arbetskraft och en arbetsmarknad som är **framtidsorienterad och** mottaglig för ekonomiska förändringar i syfte att uppnå full sysselsättning och sociala framsteg, en balanserad tillväxt, en hög miljöskyddsnivå och en bättre miljö, enligt de mål som anges i artikel 3 i fördraget om Europeiska unionen. Medlemsstaterna bör betrakta främjande av sysselsättningen som en fråga av gemensamt intresse och inom rådet samordna sina åtgärder i detta hänseende, med beaktande av nationell praxis i fråga om arbetsmarknadsparternas ansvar.
- (2) Unionen bör bekämpa social utestängning och diskriminering, främja social rättvisa och socialt skydd, jämställdhet mellan kvinnor och män, solidaritet mellan generationerna och skydd av barnets rättigheter. Vid fastställandet och genomförandet av sin politik och verksamhet bör unionen beakta de krav som är förknippade med främjandet av hög sysselsättning, garantier för ett fullgott socialt skydd, kampen mot fattigdom och social utestängning samt en hög utbildningsnivå **och en hög skyddsnivå för människors hälsa**, i enlighet med artikel 9 i fördraget om Europeiska unionen.

- (3) I enlighet med fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) har unionen utarbetat och infört instrument för samordning av den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken. Ett av dem är dessa riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik, vilka tillsammans med de allmänna riktlinjer för medlemsstaternas och unionens ekonomiska politik som fastställs i rådets rekommendation (EU) 2015/1184 ⁽⁵⁾ utgör de integrerade riktlinjerna. De bör fungera som vägledning vid genomförandet av politiken i medlemsstaterna och i unionen och avspeglar det ömsesidiga beroendet mellan medlemsstaterna. De samordnade strategier och reformer på europeisk och nationell nivå som blir resultatet bör utgöra en lämplig övergripande och hållbar blandning av ekonomisk politik och sysselsättningspolitik som bör få positiva spridningseffekter.
- (4) Riktlinjerna för medlemsstaternas sysselsättningspolitik överensstämmer med stabilitets- och tillväxtpakten, med befintlig unionslagstiftning och med olika unionsinitiativ, inklusive rådets rekommendation av den 22 april 2013 om att inrätta en ungdomsgaranti ⁽⁶⁾, rådets rekommendation av den 15 februari 2016 om långtidsarbetslösas återinträde på arbetsmarknaden ⁽⁷⁾, rådets rekommendation av den 19 december 2016 om kompetenshöjningsvägar: nya möjligheter för vuxna ⁽⁸⁾, rådets rekommendation av den 15 mars 2018 om en europeisk ram för ändamålsenliga lärlingsutbildningar av god kvalitet ⁽⁹⁾, rådets rekommendation av den 22 maj 2018 om nyckelkompetenser för livslångt lärande ⁽¹⁰⁾, rådets rekommendation av den 22 maj 2019 om förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet ⁽¹¹⁾, rådets rekommendation av den 8 november 2019 om tillgång till socialt skydd för arbetstagare och egenföretagare ⁽¹²⁾ **och rådets rekommendation av den 10 mars 2014 om kvalitetskriterier för praktikprogram⁽¹³⁾.**

⁵ Rådets rekommendation (EU) 2015/1184 av den 14 juli 2015 om allmänna riktlinjer för medlemsstaternas och Europeiska unionens ekonomiska politik (EUT L 192, 18.7.2015, s. 27).

⁶ EUT C 120, 26.4.2013, s. 1.

⁷ EUT C 67, 20.2.2016, s. 1.

⁸ EUT C 484, 24.12.2016, s. 1.

⁹ EUT C 153, 2.5.2018, s. 1.

¹⁰ EUT C 189, 4.6.2018, s. 1.

¹¹ EUT C 189, 5.6.2019, s. 4.

¹² EUT C 387, 15.11.2019, s. 1.

¹³ EUT C 88, 27.3.2014, s. 1.

- (5) I den europeiska planeringsterminen kombineras de olika instrumenten i en övergripande ram för en integrerad multilateral samordning och övervakning av ekonomisk politik och sysselsättningspolitik. I planeringsterminen införlivas principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter, inbegripet starka förbindelser med arbetsmarknadens parter, civilsamhället och andra berörda parter, samtidigt som miljömässig hållbarhet, produktivitet, rättvisa och stabilitet är riktmärken. Planeringsterminen främjar arbetet med att nå FN:s mål för hållbar utveckling (¹⁴). Unionen och medlemsstaternas sysselsättningspolitik och ekonomiska politik bör samordnas med Europas omställning till en klimatneutral, miljömässigt hållbar och digital ekonomi, förbättra konkurrenskraften, främja innovation, social rättvisa och lika möjligheter för alla samt bekämpa ojämlikheter och regionala skillnader.
- (6) Klimatförändringarna och de miljörelaterade utmaningarna, globaliseringen, digitaliseringen och de demografiska förändringarna kommer att förändra europeiska ekonomier och samhällen. Unionen och medlemsstaterna bör arbeta tillsammans för att ta tag i dessa strukturella faktorer och genomföra nödvändiga anpassningar av befintliga system, med beaktande av det ömsesidiga beroendet mellan medlemsstaternas ekonomier och arbetsmarknader och den tillhörande politiken. Detta kräver en samordnad, ambitiös och verkningsfull politik både på unions- och medlemsstatsnivå, i överensstämmelse med EUF-fördraget och unionens regler om ekonomisk styrning. Dessa politiska insatser bör omfatta investeringsstimulans, förnyade satsningar på strukturreformer i lämplig ordningsföljd som ökar produktiviteten, den ekonomiska tillväxten, den sociala och territoriella sammanhållningen, den uppåtgående konvergensen, motståndskraften och det finanspolitiska ansvaret. De bör kombinera åtgärder på både utbuds- och efterfrågesidan, samtidigt som åtgärdernas miljörelaterade, sysselsättningsmässiga och sociala konsekvenser beaktas.

¹⁴ FN:s resolution A/RES/70/1

- (7) Europaparlamentet, rådet och kommissionen [...] **proklamerade** den europeiska pelaren för sociala rättigheter ⁽¹⁵⁾. Pelaren innehåller 20 principer och rättigheter som behövs för att arbetsmarknader och välfärdssystem ska bli rättvisa och välfungerande. De är strukturerade i tre kategorier: lika möjligheter och tillgång till arbetsmarknaden, rättvisa arbetsvillkor samt social trygghet och inkludering. Principerna och rättigheterna ger vår strategi en inriktning som säkrar en socialt rättvis omställning till klimatneutralitet, miljömässig hållbarhet, digitalisering och demografisk förändring. Pelaren utgör ett ramverk för övervakning av medlemsstaternas resultat inom områdena sysselsättning och socialpolitik, för att driva på reformer på nationell, regional och lokal nivå och förena det ”sociala” med ”marknaden” i dagens moderna ekonomi, bland annat genom att främja den sociala ekonomin.
- (8) Reformerna på arbetsmarknaden, inklusive de nationella lönesättningsmekanismerna, bör följa nationell praxis beträffande dialog mellan arbetsmarknadens parter och ge tillräckliga möjligheter att övergripande beakta socioekonomiska frågor, inklusive förbättringar vad gäller hållbarhet, konkurrenskraft, innovation, jobbskapande, insatser för livslångt lärande och fortbildning, arbetsvillkor, utbildning och kompetens, folkhälsa och inkludering samt reallöner.

¹⁵ EUT C 428, 13.12.2017, s. 10.

- (9) Medlemsstaterna och unionen bör säkerställa att **covid-19-krisens sociala, sysselsättningsrelaterade och ekonomiska inverkan lindras och** att förändringarna är socialt rättvisa, och främja **återhämtningen och** utvecklingen mot ett inkluderande och motståndskraftigt samhälle där människor är skyddade och kan förutse och hantera förändringar och aktivt delta i samhällslivet och ekonomin. Diskriminering i alla former bör åtgärdas. Tillgänglighet och möjligheter för alla bör säkerställas och fattigdom och social utestängning, även för barn, bör minskas, framför allt genom väl fungerande arbetsmarknader och sociala trygghetssystem, genom att hindren för deltagande i utbildning och på arbetsmarknaden undanröjs och genom investeringar i förskoleverksamhet och barnomsorg **samt i digitala färdigheter. Mot bakgrund av covid-19-krisen och** med tanke på den åldrande befolkningen är det särskilt viktigt med jämlik tillgång till ekonomiskt överkomlig **långvarig vård och omsorg och** hälso- och sjukvård i rätt tid, inklusive förebyggande och hälsofrämjande åtgärder. Möjligheterna för personer med funktionsnedsättningar att bidra till ekonomisk tillväxt och social utveckling bör tillvaratas i större utsträckning. När nya ekonomiska modeller och affärsmodeller införs på arbetsplatser i unionen förändras också anställningsförhållandena. Medlemsstaterna bör se till att den europeiska sociala modellen bibehålls och stärks av de anställningsförhållanden som följer av nya arbetsformer.
- (10) De integrerade riktlinjerna bör ligga till grund för eventuella landsspecifika rekommendationer som rådet kan ge medlemsstaterna. Medlemsstaterna bör utnyttja Europeiska socialfonden+ och annan unionsfinansiering till fullo, inklusive fonden för en rättvis omställning och InvestEU, för att främja sysselsättning, sociala investeringar, social inkludering, tillgänglighet, kompetenshöjning och omskolning av arbetskraften, livslångt lärande och högkvalitativ utbildning och fortbildning för alla samt digital kompetens och digitala färdigheter. De integrerade riktlinjerna riktar sig till medlemsstaterna och unionen, men de bör genomföras i partnerskap med alla nationella, regionala och lokala myndigheter, i nära samarbete med parlamenten, samt med arbetsmarknadens parter och företrädare för det civila samhället.

- (11) Sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd bör övervaka hur den relevanta politiken genomförs mot bakgrund av riktlinjerna för sysselsättningspolitiken, i enlighet med sina respektive fördragsenliga mandat. Dessa kommittéer och andra förberedande rådsorgan som medverkar i samordningen av den ekonomiska politiken och socialpolitiken bör ha ett nära samarbete. Europaparlamentet, rådet och kommissionen bör upprätthålla en politisk dialog, särskilt vad gäller riktlinjerna för medlemsstaternas sysselsättningspolitik.
- (12) Samråd har ägt rum med kommittén för socialt skydd.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

De riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik som framgår av bilagan antas härmed. Riktlinjerna ska utgöra en del av de integrerade riktlinjerna.

Artikel 2

Medlemsstaterna ska i sin sysselsättningspolitik och sina reformprogram, som de ska rapportera i enlighet med artikel 148.3 i EUF-fördraget, beakta de riktlinjer som framgår av bilagan.

Artikel 3

Detta beslut riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den

På rådets vägnar

Ordförande

Riktlinje 5: Stimulera efterfrågan på arbetskraft

Medlemsstaterna bör aktivt främja en hållbar social marknadsekonomi och underlätta och stödja investeringar i skapandet av jobb av hög kvalitet. I detta syfte bör de undanröja hinder för nyanställningar i företag, främja ansvarsfullt entreprenörskap och verkligt egenföretagande och i synnerhet stödja att mikroföretag och samt små och medelstora företag startas och växer, bland annat genom tillgång till finansiering. Medlemsstaterna bör aktivt verka för den sociala ekonomins utveckling, främja social innovation och stödja sociala företag, och uppmuntra innovativa arbetsformer som skapar möjligheter till jobb av hög kvalitet och leder till sociala vinster på lokal nivå.

Mot bakgrund av de allvarliga ekonomiska och sociala konsekvenserna av covid-19-pandemin bör det finnas tillgång till väl utformade system för korttidsarbete och liknande arrangemang för att upprätthålla sysselsättningen, begränsa förlusten av arbetstillfällen och förhindra långsiktiga negativa effekter på ekonomin, företagen och humankapitalet. Väl utformade incitament för anställning och omskolningsåtgärder bör övervägas i syfte att stödja jobbskapandet under återhämtningen.

En skatteväxling bör göras från beskattning av arbete till andra former av beskattning som är gynnsammare för sysselsättningen och för en tillväxt för alla, och anpassad till klimat- och miljömålen, med hänsyn till skattesystemets fördelningspolitiska effekt. Samtidigt ska de inkomster som behövs för ett tillräckligt socialt skydd och tillväxtfrämjande utgifter tryggas.

Medlemsstaterna, inbegripet de som har nationella mekanismer för att fastställa lagstadgade minimilöner, bör se till att arbetsmarknadens parter verkligen medverkar på ett transparent och förutsägbart sätt. De bör också se till att lönerna följer produktivitetsutvecklingen, är rättvisa och möjliggör en rimlig levnadsstandard, samtidigt som särskild hänsyn tas till låg- och medelinkomsttagare och för en konvergens uppåt. I utformningen av lönesättningsmekanismerna bör hänsyn tas till ekonomiska resultat i olika regioner och sektorer. Medlemsstaterna bör främja dialogen mellan arbetsmarknadens parter och kollektiva förhandlingar vad gäller lönesättning. Med respekt för nationell praxis och arbetsmarknadsparternas autonomi bör medlemsstaterna och arbetsmarknadens parter säkerställa att alla arbetstagare, genom att direkt eller indirekt dra nytta av kollektivavtal eller skäliga lagstadgade minimilöner, med beaktande av hur lönerna påverkar konkurrenskraften, sysselsättningen och fattigdomen bland förvärvsarbetande, har skäliga och rättvisa löner.

Riktlinje 6: Öka arbetskraftsutbudet och förbättra tillgången till sysselsättning samt öka arbetskraftens färdigheter och kompetens

I samband med tekniska, miljörelaterade och demografiska förändringar bör medlemsstaterna främja hållbarhet, produktivitet, anställbarhet och humankapital och verka för att människor har relevanta kunskaper, färdigheter och kompetenser under hela livet, så att de kan fylla nuvarande och framtida behov på arbetsmarknaden. Medlemsstaterna bör också anpassa och investera i sina utbildningssystem för att kunna erbjuda högkvalitativ och inkluderande utbildning, inklusive yrkesutbildning, samt tillgång till digitalt lärande. De bör arbeta tillsammans med arbetsmarknadens parter, utbildningsanordnare, företag och andra aktörer för att ta itu med strukturella brister i utbildningssystemen och förbättra deras kvalitet och arbetsmarknadens relevans, och för att underlätta miljöomställningen och den digitala omställningen. Särskild uppmärksamhet bör ägnas läraryrkets utmaningar, bland annat genom investering i lärarnas digitala färdigheter. Utbildningssystemen bör förse alla studerande med nyckelkompetenser, bland annat grundläggande, digitala och generella färdigheter, som en grund för anpassningsbarhet och motståndskraft livet igenom. Medlemsstaterna bör försöka förstärka bestämmelserna om individuella utbildningsrättigheter och verka för att dessa ska kunna följa med vid övergångar på arbetsmarknaden, bland annat, när så är lämpligt, genom individuellt kompetenssparande. De bör göra det möjligt för alla att förutse och bättre anpassa sig till arbetsmarknadens behov, framför allt genom kontinuerlig omskolning och kompetenshöjning och genom integrerad vägledning och rådgivning, i syfte att främja rättvisa omställningar för alla, stärka de sociala resultaten, hantera bristen på arbetskraft, öka ekonomins allmänna motståndskraft mot chocker och underlätta de anpassningar som krävs efter covid-19-krisen.

Medlemsstaterna bör främja lika möjligheter för alla genom att ta itu med ojämlikheter i utbildningssystemen, bland annat genom att erbjuda förskoleverksamhet av god kvalitet. De bör öka den generella utbildningsnivån, minska antalet unga personer som lämnar skolan med högst grundskoleutbildning, öka tillgången till och antalet personer som avslutar yrkesutbildning och tertiär utbildning samt öka antalet vuxna som deltar i vidareutbildning, särskilt bland personer från mindre gynnade förhållanden och de personer som har lägst utbildning. Med hänsyn till de nya behoven i digitala, gröna och åldrande samhällen bör medlemsstaterna stärka arbetsplatsförlagt lärande i sina yrkesutbildningssystem (bland annat genom ändamålsenliga lärlingsutbildningar av god kvalitet) och öka antalet personer med en examen inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap eller matematik både från yrkesutbildningar och högre utbildning, särskilt antalet kvinnor. Vidare bör medlemsstaterna se till att högre utbildning och, när så är lämpligt, forskning ges större vikt på arbetsmarknaden, förbättra kompetensbevakningen och kompetensprognoserna, göra färdigheter mer synliga och kompetensen mer jämförbar, inbegripet de som förvärvats utomlands, samt öka möjligheterna till erkännande och validering av färdigheter och kompetens som förvärvats på annat sätt än genom formell utbildning. De bör förbättra utbudet av flexibel yrkesinriktad fortbildning och se till att fler utnyttjar möjligheterna. Medlemsstaterna bör också förbättra tillgången till och utnyttjandet av utbildning av god kvalitet och på så sätt stödja lågutbildade vuxna så att de kan behålla eller utveckla sin långsiktiga anställbarhet. Det kan ske genom kompetenshöjningsvägar med bedömning av kompetens, ett utbildningsutbud som motsvarar behoven på arbetsmarknaden samt validering och erkännande av förvärvade färdigheter.

Medlemsstaterna bör erbjuda arbetslösa och personer som står utanför arbetsmarknaden ändamålsenligt, samordnat och individanpassat stöd i rimlig tid bestående av hjälp med att söka jobb, utbildning, omskolning och tillgång till andra stödtjänster, med särskild hänsyn till utsatta grupper och människor som är särskilt drabbade av den gröna och digitala omställningen och covid-19-krisen. De bör sträva efter att ha omfattande strategier med djupgående individuella bedömningar av arbetslösa som utförs så tidigt som möjligt, och senast 18 månader efter det att personen blivit arbetslös, i syfte att avsevärt minska och förebygga långtidsarbetslösheten och den strukturella arbetslösheten. Man bör fortsätta att hantera ungdomsarbetslösheten och problemet med unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) genom att förebygga att unga lämnar skolan med högst grundskoleutbildning och genom strukturella förbättringar av övergången från skola till arbete, bland annat genom att ungdomsgarantin genomförs fullt ut ⁽¹⁶⁾.

Medlemsstaterna bör sträva efter att undanröja hinder och negativa incitament och införa positiva incitament för deltagande på arbetsmarknaden, särskilt för låginkomsttagare, andrainkomsttagare och dem som befinner sig längst bort från arbetsmarknaden.

Medlemsstaterna bör stödja en anpassning av arbetsmiljön för personer med funktionsnedsättningar, bland annat genom riktat finansiellt stöd och tjänster som gör det möjligt för dem att delta på arbetsmarknaden och i samhället.

Sysselsättningskillnaderna och löneklyftan mellan kvinnor och män bör åtgärdas.

Medlemsstaterna bör säkerställa jämställdhet mellan könen och ökat deltagande av kvinnor på arbetsmarknaden, bland annat genom att säkerställa lika möjligheter och karriärutveckling och undanröja hinder för deltagande i ledarskap på alla beslutsfattande nivåer. Lika lön för lika eller likvärdigt arbete och lönetransparens bör säkerställas. Möjligheten att förena arbete, familj och privatliv för både kvinnor och män bör främjas, i synnerhet genom tillgång till ekonomiskt överkomlig långvarig vård och omsorg, förskoleverksamhet och barnomsorg av god kvalitet. Medlemsstaterna bör säkerställa att föräldrar och andra med omsorgsansvar har tillgång till lämpliga former av ledighet av familjeskäl och till flexibla arbetsformer för att kunna förena arbete, familj och privatliv samt främja balansen mellan kvinnors och mäns utnyttjande av dessa möjligheter.

¹⁶ EUT C 120, 26.4.2013, s. 1.

Riktlinje 7: Förbättra arbetsmarknadens funktion och göra den sociala dialogen mer ändamålsenlig

För att kunna dra nytta av en dynamisk och produktiv arbetskraft och nya arbetsmönster och affärsmodeller bör medlemsstaterna samarbeta med arbetsmarknadens parter när det gäller rättvisa, transparenta och förutsägbara arbetsvillkor med balans mellan rättigheter och skyldigheter. De bör minska och förebygga segmenteringen av arbetsmarknaden, bekämpa odeklarerat arbete och falskt egenföretagande samt främja en övergång till olika former av tillsvidareanställningar. Regler om anställningsskydd, arbetsrätt och institutioner bör ge såväl goda förutsättningar för rekrytering som den flexibilitet som arbetsgivare behöver för att snabbt kunna anpassa sig till ändrade ekonomiska förhållanden. Samtidigt bör de skydda arbetstagarnas rättigheter och garantera socialt skydd, en lämplig säkerhetsnivå och hälsosamma, säkra och väl anpassade arbetsmiljöer, även mot bakgrund av de risker som covid-19-krisen orsakat. Det är viktigt att främja användningen av flexibla arbetsformer, t.ex. distansarbete, för att bevara arbetstillfällena och produktion i samband med covid-19-krisen. Anställningsförhållanden som leder till otrygga arbetsvillkor bör förhindras, även för arbetstagare vid digitala plattformar, bland annat genom bekämpning av missbruk av atypiska anställningsformer. Man måste också säkerställa att det finns tillgång till ändamålsenlig, opartisk tvistlösning och rätt till rättslig prövning, inbegripet lämplig kompensation, i händelse av omotiverad uppsägning.

Politiken bör ha som målsättning att förbättra och stödja deltagande, matchning och övergångar på arbetsmarknaden, även i missgynnade regioner. Medlemsstaterna bör på ett verkningsfullt sätt aktivera och ge möjligheter åt dem som kan delta på arbetsmarknaden. Medlemsstaterna bör göra den aktiva arbetsmarknadspolitikerna mer ändamålsenliga genom en bättre inriktning på målgrupper och ökad uppsökande verksamhet så att fler omfattas av åtgärderna och genom en närmare koppling till sociala tjänster, samt genom inkomststöd för arbetslösa medan de söker arbete, baserat på deras rättigheter och skyldigheter. Medlemsstaterna bör eftersträva mer ändamålsenliga och effektiva offentliga arbetsförmedlingar genom att erbjuda de arbetssökande individanpassat stöd inom rimlig tid, möta aktuella och framtida behov på arbetsmarknaden och införa system för resultatmätning.

Medlemsstaterna bör se till att de arbetslösa får tillräckliga arbetslöshetsförmåner under en rimlig tidsperiod, i överensstämmelse med deras inbetalade avgifter och med nationella regler för stödberättigande. Även om en tillfällig uppmjukning av kraven för stödberättigande och en förlängning av förmånsperioden bör övervägas för att mildra effekterna av covid-19, bör arbetslöshetsförmånerna inte motverka en snabb återgång till sysselsättning och bör åtföljas av en aktiv arbetsmarknadspolitik.

Studenters och arbetstagares rörlighet bör få rimligt stöd i syfte att öka kompetensen och anställbarheten och utnyttja den europeiska arbetsmarknadens fulla potential, samtidigt som rättvisa villkor för alla som är verksamma över gränser bör säkerställas och det administrativa samarbetet mellan nationella myndigheter gällande mobila arbetstagare bör stärkas, med stöd från den nyligen inrättade Europeiska arbetsmyndigheten. Rörlighet för arbetstagare inom kritiska yrken och för gränsarbetare, säsongarbetare och utstationerade arbetstagare bör stödjas vid tillfälliga gränsstängningar till följd av covid-19-pandemin, med förbehåll för hänsyn till folkhälsan. Hinder för rörlighet inom utbildning, i samband med tjänstepensioner och privata pensioner och när det gäller erkännande av kvalifikationer, bör undanröjas och erkännande av kvalifikationer bör göras lättare. Medlemsstaterna bör vidta åtgärder för att säkerställa att administrativa förfaranden inte blir ett onödigt hinder för arbetstagare från andra medlemsstater som vill börja arbeta, inbegripet gränsarbetare. Medlemsstaterna bör också förebygga missbruk av befintliga regler samt motverka de underliggande orsakerna till kompetensflykten från vissa regioner, bland annat genom lämpliga regionala utvecklingsåtgärder.

Med utgångspunkt i befintlig nationell praxis och för att få till stånd en mer ändamålsenlig social dialog och bättre socioekonomiska resultat bör medlemsstaterna säkerställa att arbetsmarknadens parter i rätt tid och på ett meningsfullt sätt deltar i utformningen och genomförandet av reformer och politik på områdena sysselsättning, sociala frågor och, när så är lämpligt, ekonomi, bland annat genom stöd för ökad kapacitet hos arbetsmarknadens parter. Medlemsstaterna bör främja dialogen mellan arbetsmarknadens parter och kollektiva förhandlingar. Arbetsmarknadens parter bör uppmuntras att förhandla och sluta kollektivavtal i frågor som är relevanta för dem, samtidigt som deras oberoende och rätt till kollektiva åtgärder respekteras fullt ut.

När så är lämpligt och med utgångspunkt i befintlig nationell praxis bör medlemsstaterna ta hänsyn till den erfarenhet av sysselsättningsfrågor och sociala frågor som finns inom relevanta organisationer i det civila samhället.

Riktlinje 8: Främja lika möjligheter för alla, främja social inkludering och bekämpa fattigdom

Medlemsstaterna bör främja inkluderande arbetsmarknader som är öppna för alla genom att införa ändamålsenliga åtgärder för att bekämpa alla former av diskriminering och främja lika möjligheter för alla – särskilt för grupper som är underrepresenterade på arbetsmarknaden – med tillbörligt beaktande av de regionala och territoriella dimensionerna. De bör säkerställa att alla behandlas lika när det gäller anställning, socialt skydd, hälso- och sjukvård och långvarig vård- och omsorg, utbildning och tillgång till varor och tjänster, oberoende av kön, ras, etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning.

Medlemsstaterna bör modernisera de sociala trygghetssystemen för att ge ett tillräckligt, ändamålsenligt, effektivt och hållbart socialt skydd för alla under alla skeden av livet och därmed verka för social inkludering och social rörlighet uppåt, stimulera till deltagande på arbetsmarknaden, stödja sociala investeringar, bekämpa fattigdom och ta itu med ojämlikheter, bland annat genom skatte- och förmånssystemens utformning och genom bedömningar av politikens fördelningseffekter. Om övergripande strategier kompletteras med selektiva strategier förbättras de sociala trygghetssystemens ändamålsenlighet. En modernisering av de sociala trygghetssystemen bör också syfta till att förbättra deras motståndskraft mot mångfasetterade utmaningar, till exempel de som covid-19-utbrottet lett till.

Medlemsstaterna bör utveckla och integrera de tre delarna av strategin för aktiv inkludering: tillräckligt inkomststöd, inkluderande arbetsmarknader och tillgång till stödtjänster av god kvalitet, så att individuella behov kan tillgodoses. De sociala trygghetssystemen bör garantera tillräckliga minimiinkomstförmåner för alla som saknar tillräckliga resurser och främja social inkludering genom att uppmuntra människor att delta aktivt på arbetsmarknaden och i samhället, bland annat genom ett riktat tillhandahållande av sociala tjänster.

Tillgång till ekonomiskt överkomliga och tillgängliga tjänster av god kvalitet, t.ex. förskoleverksamhet och barnomsorg, fritidsverksamhet, utbildning, bostäder samt hälso- och sjukvård och långvarig vård och omsorg, är nödvändig för att garantera lika möjligheter. Man bör ägna särskild uppmärksamhet åt att bekämpa fattigdom och social utestängning, inklusive fattigdom bland förvärvsarbetande och barn, även när det gäller effekterna av covid-19. Medlemsstaterna bör säkerställa att alla, även barn, har tillgång till grundläggande tjänster. För behövande och utsatta människor bör medlemsstaterna säkerställa tillgång till lämpligt subventionerat boende eller annat bostadsstöd och åtgärda energifattigdom. När det gäller dessa tjänster bör hänsyn tas till de specifika behoven hos personer med funktionsnedsättning och till tillgänglighet. Specifika åtgärder bör vidtas mot hemlöshet. Medlemsstaterna bör säkerställa tillgången till överkomlig förebyggande vård, medicinsk behandling och långvarig vård och omsorg av god kvalitet i rätt tid och på ett sätt som är långsiktigt hållbart.

Med tanke på den ökade livslängden och de demografiska förändringarna bör medlemsstaterna säkra tillräckliga och hållbara pensionssystem för arbetstagare och egenföretagare, med lika möjligheter för kvinnor och män att förvärva pensionsrättigheter, bland annat genom kompletterande pensionssystem för att säkerställa att äldre har en tillräcklig inkomst. Pensionsreformer bör stödjas av politik som syftar till att minska pensionsklyftan mellan kvinnor och män och genom åtgärder för att förlänga yrkeslivet, till exempel en höjning av den faktiska pensionsåldern, och bör ingå i strategier för aktivt åldrande. Medlemsstaterna bör inleda en konstruktiv dialog med arbetsmarknadens parter och andra relevanta aktörer och möjliggöra en lämplig infasning av reformerna.